

Annales

Instituti

Archaeologici

VII - 2011

Godišnjak

*Instituta za
arheologiju*

Nakladnik/Publisher

INSTITUT ZA ARHEOLOGIJU
INSTITUTE OF ARCHAEOLOGY

Adresa uredništva/Adress of the editor's office

Institut za arheologiju/Institute of Archaeology
HR-10000 Zagreb, Ulica Ljudevita Gaja 32
Telefon/phone 385 (0) 1 6150250
Fax 385 (0) 1 6055806
e-mail: iarh@iarh.hr
<http://www.iarh.hr>

Glavni i odgovorni urednik/Editor in chief

Željko Tomičić

Izvršni urednik/Desk editor

Kristina Jelinčić
Kristina Turkalj

Tehnički urednik/Technical editor

Kristina Jelinčić
Kristina Turkalj

Izdavački savjet/Editorial committee

Vlasta Begović, Marko Dizdar, Dunja Glogović, Snježana Karavanić, Goranka Lipovac Vrkljan, Branka Migotti, Kornelija Minichreiter, Ante Rendić Miočević, Tajana Sekelj Ivančan, Tihomila Težak Gregl, Željko Tomičić, Ante Uglešić

Prijevod na engleski/English translation

Nikolina Matetić Pelikan (ETNOtrend d.o.o.)

Lektura/Language editor

Renata Draženović (hrvatski jezik/Croatian)
Stephen Hindlaugh (engleski jezik/English)

Dizajn/Design

REBER DESIGN

Korektura/Proofreaders

Kristina Jelinčić
Kristina Turkalj

Računalni slog/Layout

Hrvoje Jambrek

Tisak/Printed by

PRINTERA GRUPA d.o.o., Sveta Nedelja

Naklada/Circulation

600 primjeraka/ Copies

©Institut of archaeology, Zagreb 2011.

SADRŽAJ

Arheološka istraživanja

- 9** **Daria Ložnjak Dizdar**
Mirela Hutinec
Sotin, probna arheološka istraživanja 2010.
- 13** **Zvonko Bojčić**
Marko Dizdar
Tomislav Hršak
Tino Leleković
Rezultati probnih istraživanja nalazišta Batina–Sredno 2010. godine
- 20** **Marko Dizdar**
Probna iskopavanja i nadzor na izgradnji dionice državne ceste D-34 – obilaznica Donjeg Miholjca
- 23** **Marko Dizdar**
Probna iskopavanja i nadzor na izgradnji dionice državne ceste D-2 – obilaznica Našica
- 26** **Daria Ložnjak Dizdar**
Zaštitna istraživanja nalazišta AN 2a Markovac Našički–Orašje 2 na izgradnji obilaznice Našica
- 30** **Daria Ložnjak Dizdar**
Hrvoje Potrebica
Probna iskopavanja prapovijesnog nalazišta u Vlatkovcu
- 34** **Kornelija Minichreiter**
Slavonski Brod, Galovo, arheološka istraživanja 2010. g.
- 37** **Tatjana Tkalčec**
Arheološka istraživanja nalazišta Crkvari – crkva sv. Lovre 2010. godine
- 41** **Daria Ložnjak Dizdar**
Marija Mihaljević
Marko Dizdar
Dolina 2010. – rezultati probnih istraživanja prapovijesnog groblja Glavičice
- 45** **Tatjana Tkalčec**
Probna arheološka istraživanja visinskog gradišta Sveta Ana – Gradina 2010.
- 50** **Tajana Sekelj Ivančan**
Rezultati istraživanja nalazišta Virje – Volarski breg u 2010. godini

CONTENTS

Archaeological Excavations

- 9** **Daria Ložnjak Dizdar**
Mirela Hutinec
Sotin, Archaeological Trial Excavations 2010
- 13** **Zvonko Bojčić**
Marko Dizdar
Tomislav Hršak
Tino Leleković
Results of the 2010 Trial Excavations of the Batina–Sredno Site
- 20** **Marko Dizdar**
Trial Excavations and Supervision of the Construction of National Road Section D-34 – Donji Miholjac Bypass
- 23** **Marko Dizdar**
Trial Excavations and Supervision of the Construction of the D-2 National Road Route–Našice Bypass
- 26** **Daria Ložnjak Dizdar**
Protective Excavations of AS 2a Markovac Našički–Orašje 2 during Construction of the Našice Bypass
- 30** **Daria Ložnjak Dizdar**
Hrvoje Potrebica
Trial Excavations of a Prehistoric Site in Vlatkovac
- 34** **Kornelija Minichreiter**
Slavonski Brod, Galovo, Archaeological Research 2010
- 37** **Tatjana Tkalčec**
Archaeological Excavations of the Crkvari–St. Lawrence's Church Site 2010
- 41** **Daria Ložnjak Dizdar**
Marija Mihaljević
Marko Dizdar
Dolina 2010 – Results of Trial Excavations of the Glavičice Prehistoric Cemetery
- 45** **Tatjana Tkalčec**
2010 Archaeological Trial Excavations of the Hill Fort of Sveta Ana–Gradina
- 50** **Tajana Sekelj Ivančan**
Results of the 2010 Excavations of the Virje–Volarski Breg Site

<p>54 Marko Dizdar
Daria Ložnjak Dizdar</p> <p>Probna istraživanja nalazišta AN 1 Grabrić na trasi auto-cesta A13, dionica Čvor Vrbovec 2 – Čvor Farkaševac</p>	<p>54 Marko Dizdar
Daria Ložnjak Dizdar</p> <p><i>Trial Excavations of AS 1 Grabrić on the A13 Motorway Route, Section: Vrbovec 2 Junction-Farkaševac Junction</i></p>
<p>57 Branko Kirigin
Ivančica Schrunk
Vlasta Begović
Marinko Petrić
Marina Ugarković</p> <p>Hvar, otok Sv. Klement, uvala Soline, arheološka istraživanja 2010.</p>	<p>57 Branko Kirigin
Ivančica Schrunk
Vlasta Begović
Marinko Petrić
Marina Ugarković</p> <p><i>Hvar, Island of Sveti Klement – Soline Bay, Archaeological Excavations 2010</i></p>
<p>61 Marko Dizdar
Asja Tonc
Daria Ložnjak Dizdar</p> <p>Zaštitna istraživanja nalazišta AN 6 Gornji Vukojevac na trasi auto-cesta Zagreb – Sisak, dionica Velika Gorica jug – Lekenik</p>	<p>61 Marko Dizdar
Asja Tonc
Daria Ložnjak Dizdar</p> <p><i>Rescue Excavations of AS 6 Gornji Vukojevac on the Zagreb – Sisak Motorway Route, Section Velika Gorica South – Lekenik</i></p>
<p>65 Juraj Belaj
Filomena Sirovica</p> <p>Arheološka istraživanja na lokalitetu Stari grad u Ivancu godine 2010.</p>	<p>65 Juraj Belaj
Filomena Sirovica</p> <p><i>Archaeological Excavations at the Stari Grad Site in Ivanec 2010</i></p>
70 Tatjana Tkalčec Arheološka istraživanja burga Vrbovca u Klenovcu Humskom 2010. godine	70 Tatjana Tkalčec <i>2010 Archaeological Excavations of Vrbovec Castle in Klenovec Humski</i>
<p>74 Tatjana Tkalčec
Snježana Karavanić
Andreja Kudelić</p> <p>Zaštitna arheološka istraživanja na Starom gradu Dubovac 2009-2010.</p>	<p>74 Tatjana Tkalčec
Snježana Karavanić
Andreja Kudelić</p> <p><i>Archaeological Rescue Excavations at Stari Grad Dubovac 2009-2010</i></p>
<p>81 Snježana Karavanić
Andreja Kudelić</p> <p>Istraživanje prehistorijskih gradina Barilović-Osovlje i Crkvina-Bukovlje (Karlovačka županija)</p>	<p>81 Snježana Karavanić
Andreja Kudelić</p> <p><i>Excavations of Prehistoric Hill Forts at Barilović-Osovlje and Crkvina-Bukovlje (Karlovac County)</i></p>
85 Asja Tonc Rezultati probnih istraživanja na gradini Sv. Trojice kod Stari-grada-Paklenice 2010.	85 Asja Tonc <i>Results of the Trial Excavations of the Sveta Trojica Hill Fort near Starigrad-Paklenica 2010</i>
88 Goranka Lipovac Vrkljan Crkvenica – <i>Ad turres</i>, prošlogodišnje otkriće još jedne rimske keramičarske peći na lokalitetu „Igralište“	88 Goranka Lipovac Vrkljan <i>Crkvenica – Ad Turres, Last Year's Discovery of Another Roman Kiln at the "Igralište" Site</i>
<p>93 Bartul Šiljeg
Vladimir Kovačić
Andreja Kudelić
Ana Konestra</p> <p>Arheološko-konzervatorska istraživanja lokaliteta Stancija Blek kod Tara u 2010. g.</p>	<p>99 Bartul Šiljeg
Vladimir Kovačić
Andreja Kudelić
Ana Konestra</p> <p><i>2010 Archaeological-Conservation Research of the Stancija Blek Site near Tar</i></p>

Terenski pregledi

98 **Zorko Marković**
Mirjana Paušak

Terenski pregled arheoloških lokaliteta u Valpovštini 2010.

102 **Zorko Marković**
Jasna Jurković

Rezultati rekognosciranja arheoloških terena oko Našice 2010. godine

108 **Kornelija Minichreiter**
Zorko Marković

Arheološki lokaliteti na trasi brze ceste Brestovac – Staro Petrovo Selo

112 **Marko Dizdar**
Daria Ložnjak Dizdar

Terenski pregled trase buduće auto-ceste A13, dionica Bjelovar–Virovitica–granica s Mađarskom

118 **Asja Tonc**

Terenski pregled područja izgradnje plovnog kanala „Grad Pag – Košljun“ i područja sanacije kamenoloma Vranja

Field Surveys

98 **Zorko Marković**
Mirjana Paušak

2010 Field Survey of the Valpovo Region Archaeological Sites

102 **Zorko Marković**
Jasna Jurković

The Results of Archaeological Survey of the Terrain around Našice 2010

108 **Kornelija Minichreiter**
Zorko Marković

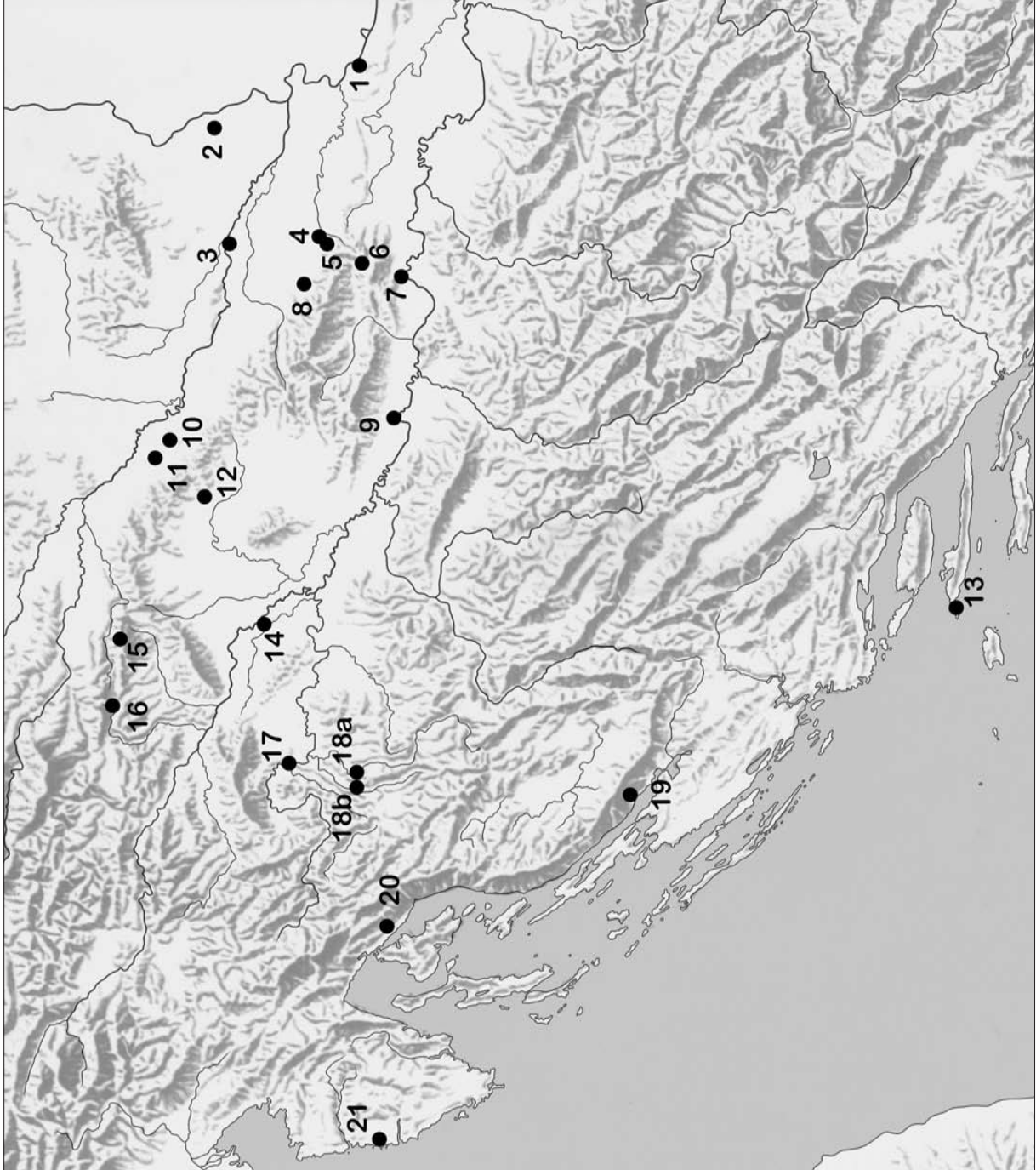
Archaeological Sites on the Brestovac-Staro Petrovo Selo Expressway Route

112 **Marko Dizdar**
Daria Ložnjak Dizdar

Field Survey of the Planned A13 Motorway Route, Section Bjelovar–Virovitica–Hungarian Border

118 **Asja Tonc**

Field Survey of the Planned Construction Area of the Town of Pag-Košljun Channel and the Restoration Area of Vranja Quarry

- 1 Sotin
- 2 Batina-Sredno
- 3 Donji Miholjac - obilaznica
- 4 Našice
- 5 AN 2a Markovac Našički - Orašje 2
- 6 Vlatkovac
- 7 Slavonski Brod - Galovo
- 8 Crkvari
- 9 Dolina-Glavčice
- 10 Sveta Ana Gradina
- 11 Virje-Volarski breg
- 12 AN 1 Grabrič- Farkaševac
- 13 Sv. Klement - Soline
- 14 AN 6 Gornji Vukojevac
- 15 Ivanec
- 16 Klenovec Humski - Plemički grad Vrbovec
- 17 Stari grad Dubovac
- 18a Barilovići - Osovlje
- 18b Crkвина - Bukovlje
- 19 Gradina Sv. Trojice
- 20 Crikvenica - Igralište
- 21 Stancija Blek-Tar

Rezultati probnih istraživanja na Gradini Sv. Trojice kod Starigrada-Paklenice 2010.

Results of the Trial Excavations of the Gradina Sveta Trojica near Starigrad-Paklenica 2010

Asja Tonc

Primljeno/Received: 28.02.2011.
Prihvaćeno/Accepted: 25.03.2011.

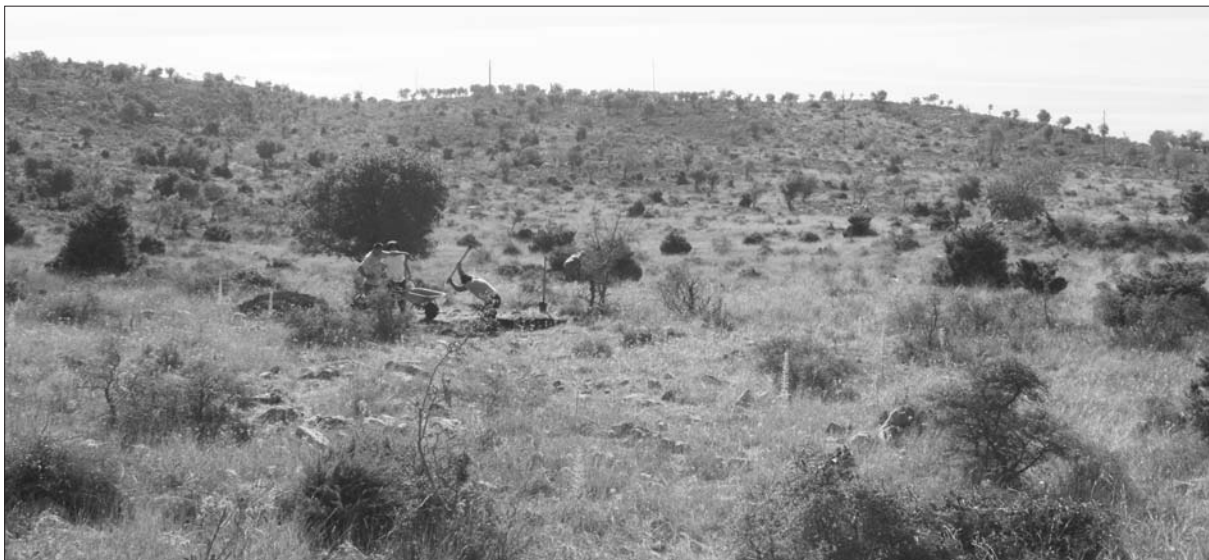
Arheološkoj zoni Gradine Sv. Trojica nedaleko Starigrada-Paklenice pripadaju liburnsko gradinsko naselje s podgrađem i bizantski kastrum, a pretpostavlja se i postojanje nekropole koju se pokušalo locirati u listopadu 2010. godine. Istraženo je nekoliko manjih sondi u podnožju gradinskog naselja, kojima je dokazana prisutnost rimske vojske na ovom području krajem posljednjeg stoljeća prije Krista.

Ključne riječi: probno iskopavanje, Velebitsko primorje, Gradina Sv. Trojica, prapovijest, 1. st. pr. Kr., rimska vojska
Key words: trial excavations, Velebit Littoral, Gradina Sveta Trojica, prehistory, 1st century BC, Roman military

U razdoblju od 11. do 16. listopada 2010. godine Institut za arheologiju i Arheološki muzej u Zagrebu proveli su probna iskopavanja na lokalitetu Gradina Sv. Trojica, oko 6 km sjeverno od Starigrada-Paklenice u Zadarskoj županiji.¹ Riječ je o arheološkoj zoni koja obuhvaća prapovijesno gradinsko naselje liburnske zajednice i bizantski kastrum, a nalazi se kod naselja Šibuljina, neposredno istočno od kanjona Tribanjske drage.

Gradinsko naselje nastalo je na prirodno zaštićenom položaju uz kanjon Tribanjske drage, a učvršćeno je suhozidnim bedemom. Tragovi naseljenosti mogu se pratiti i na donjim terasama, ali bez istraživanja ne može se odrediti jesu li pokretni nalazi u podnožje gradine dospjeli erozijom ili korištenjem pro-

stora. Ipak se može pretpostaviti da je u određenom trenutku došlo do potrebe većeg životnog prostora, s obzirom na vrlo ograničenu površinu na najvišem dijelu gradine (Tonc 2010). Već je upozoreno na značaj ovog nalazišta za koje se može pretpostaviti da predstavlja središte lokalne liburnske zajednice, a ovaj se povoljan strateški položaj nastavlja koristiti i u kasnoantičko vrijeme izgradnjom utvrde čiji se ostatci jasno vide i danas, iako ni ovo vjerojatno nije posljednja faza lokaliteta (Dubolnić 2006: 14). Prva kampanja istraživanja u jesen 2010. imala je cilj ubikacije nekropole koja pripada prapovijesnom naselju, a postojanje koje se temeljem opisa mjesta pronalaska grobnih nalaza u početku predviđalo na platou u podnožju gradine, a

Sl. 1 Pogled na sondirane položaje (snimio: M. Vojtek).

Fig. 1 View of probed positions (photo: M. Vojtek).

1 Voditelj istraživanja bio je dr. sc. Ivan Radman-Livaja iz Arheološkog muzeja u Zagrebu, a financijska sredstva osigurana su s projekta „Razvoj i mobilnost protopovijesnih zajednica naseljenih na tlu kontinentalne Hrvatske“ voditelja dr. sc. Marka Dizdara, koji se provodi na Institutu za arheologiju (šifra 197-1970685-0711).

sjeverno od kastruma, uz recentno probijenu makadamsku cestu. Navodno je na ovom području pronađen grobni nalaz koji se sastoji od oružja (savijeni gladij tipa Mainz, umbo štita i vrh koplja) i najmanje dviju keramičkih posuda, od kojih je veća

vjerojatno imala funkciju urne. Liburnskom je ritusu pokapanja strano prilaganje dijelova naoružanja, dok je namjerno savijanje oružja ritual je poznat u keltskim zajednicama, stoga se ovaj grob tumači kao ukop augzilizara keltskog podrijetla, unovačenog od strane rimske vojske, koji je na ovom području služio u augustovsko vrijeme (Radman-Livaja 2010: 257). Nakon intenzivnog terenskog pregleda prostora istočno od makadamske ceste utvrđeno je da na dijelovima terena nasuprot ruševinama sjevernog bedema kastruma nema pokretnog materijala koji bi potvrdio nekakvu aktivnost stanovnika liburnskog naselja. Tlo je ogoljeno do kamenog živca, s jako malo niskog raslinja, a sloj humusa je na mjestima gdje uopće postoji tek desetak centimetara debljine. Kako nema pouzdanih informacija o točnim okolnostima nalaza kojeg su navodno prikupili pastiri, ne može se sa sigurnošću utvrditi ni točna pozicija spomenutog groba. Stoga se odlučilo istraživanja prve kampanje usmjeriti na gornje položaje, odnosno manje terase u podnožju gradine na kojima je primijećena znatna količina pokretne građe (sl. 1).

Sl. 2 Stratigrafski profil sonde 2 (snimio: M. Vojtek).

Fig. 2 Stratigraphic profile of Probe 2 (photo: M. Vojtek).

površinski nalazi upućivali na moguće rezultate. U svim istraženim površinama pokazala se ista stratigrafska situacija, točnije tanak sloj humusa koji mjestimice leži direktno na kamenom živcu, dok se negdje ispod humusa nalazi sloj tamnosmeđe zemlje pomiješane sa sitnim kamenjem, debljine koja varira s obzirom na konfiguraciju terena (sl. 2). Nisu uočeni tragovi objekata ili grobnih konstrukcija, kao ni razorenih grobnih cjelina, a svi nalazi dolaze iz površinskog, odnosno sloja zemlje s kamenjem. Najbolje objašnjenje stoga je erozija materijala s gradine i deponiranje na terase u podnožju, što odgovara i činjenici da je količina nalaza mnogo veća na površinama bliže uzvišenju na kojem se nalazi gradinsko naselje.

Među ulomcima keramičkih posuda ima dijelova ručki šalica, rubova većih lonaca i ulomaka trbuha zdjela i lonaca, uglavnom tamnocrvene i smeđecrvene boje, s dosta primjesa. Takva relativno gruba faktura odgovara naseobinskoj, gradinskoj keramici, a nisu pronađeni ulomci slični posudi iz groba (urni)³ kao ni dijelovi posuda finije izrade, koji bi se mogli smatrati grobnim prilogom. Također su nađeni ulomci amfora, koji se mogu pripisati vinskim amforama tipa Lamboglia 2, datiranim od kraja 2. do u 1. st. pr. Kr., nalazene i kao površinski nalazi tijekom prethodnih terenskih pregleda (Cipriano, Carre 1989: 82–84; Dubolnić 2006: 13; Tonc 2010: 119). Fragmentiranost keramičkih nalaza odgovarala bi posljedicama erozivnog djelovanja, ali metalni su nalazi u vrlo dobrom stanju i mora se pretpostaviti da je barem dio njih originalno završio u zemlji upravo na sondiranim terasama. Među njima se ističe djelomično sačuvana brončana šarnirna fibula pronađena u sloju humusa, vjerojatno tipa Aucissa, koja se može datirati u augustovsko doba (Feugère 1985: 323–324). Izuzetno zanimljivi površinski nalazi jesu i željezni čavlići (zakovice) stožaste glave, neki s reļefnim ukrasom od križnih linija ili križa s točkicama na poleđini. Riječ je o zakovicama rimskih legionarskih cipela (*caligae*), s brojnim analogijama, a na temelju ukrasa ovi se primjerci mogu

Sl. 3 Rov 1 na završetku iskopavanja (snimio: M. Vojtek).

Fig. 3 Trench 1 after completing excavations (photo: M. Vojtek).

Otvoreno je ukupno šest manjih površina, od čega četiri manje sonde pravokutnog i kvadratnog oblika, i dva probna rova (sl. 3), a osim prvih terasa u podnožju gradine radilo se i na dva mjesta uz zapadni rub kamene gomile² na kojima su

datirati u kasnorepublikansko doba, s mogućim trajanjem do ranoaugustovsko vrijeme (Brouquier-Reddé, Deyber 2001: 303, T. 93: 138, D 4-4; Ocharan Larrondo, Unzueta Portilla 2002:

2 Vjerojatno je riječ o pogrebnoj konstrukciji, odnosno kamenoj gomili (tumulu) koju je koristilo liburnsko stanovništvo, što će potvrditi jedino istraživanje gomile.

3 Restauracija keramike je u tijeku. Uz veći tamno pečeni lonac s plitkim česljastim ukrasom koji je vjerojatno imao funkciju žare, nađeni su i ulomci manje, narančaste posude na nozi sa slabo sačuvanim ukrasom, ali prije završene rekonstrukcije teško je odrediti točan tip ili dataciju.

314, Sl. 2: 11–12; Laharnar 2009: 107–108, T. 5: 10–14). U sloju tamnosmeđe zemlje u sondi 2 pronađena je brončana fibula s kratkom jednostranom spiralom, trakastog zadebljanog luka i izdužene noge C-presjeka. Fibula se može pripisati grupi tzv. certosoidnih inačica, tipičnih za liburnsko-japodski prostor, koje se u literaturi javljaju i kao pseudo- ili protočertoza, a datiraju se u 6. st. pr. Kr. (Lo Schiavo 1970: 446–447, 499; Glogović 1989: 30–31). Našem primjerku oštećen je završetak noge, ali dobre analogije nalazimo u skupini tzv. zapadnobalkanskog lokalnog tipa certosoidnih fibula s kuglicom na završetku noge, s najvećim brojem primjeraka na prostoru sjeverne Dalmacije i Like, ali prisutnoj na obje jadranske obale (Batović 1976: Karta 8; Blečić 2007: 116–117). Takva datacija dokazivala bi dugotrajnost naselja kod Sv. Trojice ili barem dijela naselja, budući da ulomci amfora na samom vrhu pokazuju da je gradina korištena i u posljednjim stoljećima prije Krista.

Probne sonde istražene 2009. godine u podnožju Gradine Sv. Trojica nisu rezultirale ubikacijom nekropole, stoga se daljnja istraživanja planiraju usmjeriti na ostale položaje u podnožju gradinskog naselja, a u budućim kampanjama svakako i na samu gradinu. Ističu se nalazi željeznih zakovica cipela rimskih vojnika, koji se mogu povezati i sa šarnirnom fibulom tipa Aucissa, kao i grobom augzilijara, a jasno dokazuju prisutnost vojske na ovom prostoru. Daljnja istraživanja zasigurno će potvrditi značaj ovog lokaliteta, koji se položajem i veličinom mora svrstati među središta lokalne liburnske zajednice u Velebitskom primorju.

Literatura

- Batović, Š. 1976, Le relazioni culturali tra le sponde adriatiche nell'età del ferro, in: *Jadranska obala u protohistoriji*, Zagreb, 11–93.
- Blečić, M. 2007, Reflections of Picens impact in the Kvarner bay, in: *Piceni ed Europa (atti del convegno)*, M. Guštin, P. Ettel, M. Buora (eds.), *Archeologia di frontiera* 6, Udine, 109–122.
- Brouquier-Reddé, V., Deyber, A. 2001, Fourniment, harnachement, quincaillerie, objets divers, in: *Alesia. Fouilles et recherches franco-allemandes (1991-97). 2 – Le materiel*, Redde, M., von Schnurbein, S. (eds.), Paris, 293–333.
- Cipriano, M. T., Carre, M-B. 1989, Production et typologie des amphores sur la côte Adriatique de l'Italie, in: *Amphores romaines et histoire économique: dix ans de recherche*, Collection de l'Ecole Française de Rome 114, Rome, 67–104.
- Dubolnić, M. 2006, Prapovijesna nalazišta na području Starigrada Paklenice, *Radovi Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Zadru*, sv. 48, 1–55.
- Feugère, M. 1985, *Les fibules en Gaule méridionale de la conquête à la fin du V s. ap. J.-C.*, Revue Archéologique de Narbonnaise, Suppl. 12, Paris.
- Glogović, D. 1989, *Prilozi poznavanju željeznog doba na sjevernom Jadranu, Hrvatsko Primorje i Kvarnerski otoci / Studies in the Iron Age of the Northern Adriatic, Hrvatsko Primorje and Kvarner islands*, Monografije JAZU 1, Zagreb.
- Laharnar, B. 2009, Železnodobno gradišće Žerovnišček pri Bločicah na Notranjskem, *Arheološki Vestnik*, 60, 97–157.
- Lo Schiavo, F. 1970, *Il gruppo liburnico-japodico: per una definizione nell'ambito della protostoria balcanica*, Memorie Classe di Scienze morali, storiche e filologiche s. VIII, vol. XIV, Accademia Nazionale dei Lincei, Roma.
- Ocharan Larrondo, J. A., Unzueta Portilla, M. 2002, *Andagoste (Cuartango, Alava): un nuevo escenario de las guerras de conquista en el norte de Hispania*, in: *Arqueología militar romana en Hispania, Anejos de Gladius* 5, Madrid, 311–325.
- Radman-Livaja, I. 2010, Lokaliteti civilnog značaja i slučajni nalazi, in: *Nalazi rimske vojne opreme u Hrvatskoj*, Radman-Livaja, I. (ed.), Arheološki muzej Zagreb, 247–260.
- Tonc, A. 2010, Terenski pregled područja Tribanj-Kruščica – Gradina Sv. Trojica, *Annales Instituti Archaeologici*, VI, 118–121.

Summary

In October 2010, the first trial excavations were conducted in the archaeological zone of the Gradina Sveta Trojica near Starigrad-Paklenica. This zone encompasses the Liburnian hill fort settlement and Byzantine castrum. Several relatively small probes were opened on terraces on the slopes of the settlement. During an intensive field survey, surface finds were also collected. Apart from fragments of coarse pottery and amphorae, finds of iron nails from Roman soldiers' shoes stand out, dating from the period of the Late Republic, along with a bronze fibula of the Aucissa type, which can also be associated with the Roman military presence. The find of a so-called protochertosa fibula is also interesting, on the basis of which the Liburnian settlement on this spot can be dated to as early as the 6th century BC.